



Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

93 Hæc dat obedire majoribus inferiores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

quos ad praedicationis officium, & eleemosynarum studiorum vacare congrebat. Vnde fit plerumque ut ad sacram ministerium, dum blanda vox queritur, quarum congrua vita negligatur, & cantor minister Deum moribus stimulet, cum populum vocibus delectat. Quia de praesertim decreto constituto, ut in hac fede facti altaris ministri cantare non debant, solumque Evangelica lectionis officium inter Misserari foliorum exulant: psalmos vero, ac reliquias lectiones teneo per subdolos, vel finecessitas exigit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentaverit, anathema sit.

I. ¶ Ministrorum] In impresso sequebatur, confitit, quae nō expedita est, quoniam neque in virtute Gratiani exemplaribus est, neque apud B. Gregorium, neque apud alios celeberr., & restet addi in gloria ad verbum ministerium, que etiam gloriam non est inter veteriores.

¶ A quibus ordinando oportet esse immunes breviter magnificatio est. De quorum vero manus ordines suscipere debent, facile patet. Sacerdos enim & curia nostra ipsorum confitit ab Episcopis suis debent ordinari.

¶ III. ¶ Qui non sunt ordinati ab Episcopo, in populo non pallient, neque legantur.

¶ Unde in concilio Martini Papa legitur: Non omnes in concilio lectores nisi ordinati.

¶ IV. ¶ Qui non sunt ordinati ab Episcopo, vel in quibus locis ordinari debent, supra definiuntur est.

¶ V. ¶ Regis autem queritur de his, qui ordinatis, & parochiis suis non recipiuntur, vel pro aliqua causa eae adire naturam, an in alterius parochie Episcopale possint officium celebrare. De hinc in concilio Martini Papa post dictum est.

¶ VI. ¶ Sacerdotis tantum officium gerat Episcopus, quem sua parochia non recipit.

¶ VII. ¶ Si quis ordinatus Episcopus, i pro contentionis populū, aut pro aliqua ratione, non pro sua culpa in parochiam, quā ei fuerit data, non ierit, hunc oportet honorem sacerdotii tantummodo contingere; ita ut de rebus ecclesiis, in quam venit, & nihilibi proficiat, sustineat autem, quod de eo sanctum concilium dicare voluerit.

¶ VIII. ¶ Episcopus] In vulgaris sequebatur, ad parochiam, cuius est electus: que induit sunt autoritatis manuscriptorum, & originalium, ac veterorum collectorum.

¶ IX. ¶ Contentione] In duabus versibus exemplaribus Gratiani, & uno conciliorum Regis Catholicis legitur, contentionē.

¶ X. ¶ De Episcopo ordinato, quem sua parochia non recipit.

¶ Item ex concilio Antiocheno, c. 13.

¶ XI. ¶ Si quis Episcopus ordinatus ad parochiam, cuius sit est electus, minime accipiet, non sicut viatio, sed quod eum aut populus vetet, & non propter aliquam causam, non tamen ejus vita perpetratam, hic & hominis sit & ministeri participes: dummodo rebus ecclesiis ubi ministeri cognoscitur, in nullo molesto exigitur. Quem etiam observare & convenit, quidquid synodus perfecta a province judicando decreverit.

¶ XII. ¶ Veter] Auctoritate non negatur, eō quoddū populus reculet.

¶ XIII. ¶ Observeare] Καθίσκεσθαι id est, expectare & suscipere.

¶ XIV. ¶ Perfecta] Annes legebatur, perfecta. Restituta est vera letio ex originali, & Burchard, & Iuone. Quid autem si synodus, qui sic perfecta, & in parte post sequentibus cap.

¶ XV. ¶ In capitulo Martini Bracarense c. 45. b' Cap. Martinus Bracarense, c. 46. c' Vide Pelag. tr. in ep. ad Benigum. Poly. d. 2. rit. 13. prop. 5. c. 151. d' al. convenit. e' In ep. Poly. ibid. Bur. d. 6. c. 24. f' prop. 6. g' al. m' g' al. v'.

Decreti Prima Pars. 276

pribus integra dicitur, exponitur infra ead. c. si qui Episcopi tertio.

C. VI. ¶ A sua parochia non receperit aliis missam non inferant.

¶ Item ex concilio Ancyran. c. 28.

¶ XI. ¶ Si a qui Episcopi ordinanti fuit, nec receperit ab illa parochia, in qua fuerant denominati, voluerintque alias occupare parochias, & vim præfibus earum inferioribus, feditiones aduersus eos excitando, abjet & placuit. Quod si voluerint in Presbyteri ordine, ubi prius fuerant, ut Presbyteri residere, non abhiciantur a proprio dignitate. Si autem feditiones commovet ibidem consititutus Episcopis, Episcopis quoque honor talibus autoratur, flante damnatione & notabilis.

C. VII. ¶ Communione prius Episcopus qui sibi communionem ecclias antea neglexerit.

¶ Item ex concilio Antiocheno, cap. 17.

¶ XII. ¶ Si quis Episcopus per manu impositionem Episcopatum accepit, & i sibi communione ministrum subire neglexerit, nec acquireverit ire ad eccliam sibi commissari, hunc oportet communionem privatae donec suscepit coactus officium, aut certe de ecclia quid integræ decerterit ejusdem provincie synodus eccleras.

¶ XIII. ¶ Et sibi Ita etiam Burchardus, & Iuon. Sed in versione Dionysii, quam in catena-parsibus referunt, legitur: & predicti populo constitutis ministrorum subire, &c. quod ad verbum de graco expressum est.

¶ C. VIII. ¶ Simi consistit integræ ordinis vacan- tem. Episcopus vacan ecclias.

¶ Item ad ead.

¶ Item ex eodem, c. 16.

¶ IV. ¶ Si quis Episcopus vacans in ecclias non habentem Episcopum sufficiens populos, sine concilio integræ ordinis irruunt, etiam si populus, quem seduxerit, deideretur alium, alienum eum ab ecclia eleborat. Integrum autem & perfectum concilium dicimus illud, cui metropolitanus.

¶ Hec verbo, quam & Gratianus & Burchardus, & Iuon. quantum, edem fore est atq. illa Martini Bracarense. Dionysius vero longe magis accedit ad verbum graco.

¶ C. IX. ¶ Metropolitanus] Addendum est. Metropolitanus etiam. Sic enim Graec. καὶ τὸν πατρὸν πλέοντος.

¶ pars. Quod autem supra clerici se vigilis i subtrahunt excommunicari volunt, de his intelligendu ist, qui ab Episcopo frequentier admittunt, negligenter suam corrigerre contentur.

¶ C. X. ¶ Excommunicatus clericus, qui ab Episcopo communius, mutuus, vel vesperini horu adesse neglexit.

¶ Unde in concilio Martini Papa legitur.

¶ V. ¶ Si quis Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet clericus ecclesie deputatus, si intra civitatem fuerit, in qualibet loco in quo eccliesia est, ad quodcumque officium, maius, vel velut permissum, de his intelligendu ist, qui ab ecclias non convenient, deponatur a clero. Item caligatus veniam ab Episcopo per satisfacionem nonulerit promitteri.

DISTINCTIO XCII.

¶ VI. ¶ Bidentem autem inservire ordinem i Episcopum, quibus delent. Summo enim Pontifice ea debet ab omnibus obediens, ut nella latet et conservetur.

¶ a. Poly. ibid. Bur. L. 1. c. 5. Ivo p. 5. c. 147. b' id est, segregari. c' οπαγώκειν; id est, abdicari. d' id est, segregari. e' οπαγώκειν; id est, abdicari. f' id est, segregari. g' In cap. Martinus Bracar. c. 6. ex Toler. L. 6. h' id est, segregari.

nicet, cui pro aliib[us] suis inimicis ipse extiterit; nec in ecclesia
esse poterit, que eius cathedram defexit.
C. I. q. Cui pro aliib[us] suis Apostolicis inimicis
nur, communione non debemus.

Unde beatus Apostolorum princeps Petrus in ordina-
tione Clementis populum allocuens, m-
erter carcer ait.

S[an]cta inimicis eis iste Clemente alicui pro aliib[us]
suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat, cum
illo nolite amici esse: sed prudenter obserbare debitis,
& voluntati ejus abique communione obsecundare, &
avertere vos ab eo, cui ipsum fentis aduersum: sed nec
loqui his, quibus ipse non loquitur: ut uniusquisque, qui
in culpa est, dum cupit omnium vestrum amicis fer-
re, & felinet citrus reconciliari ei, qui omnibus pra-
effit, & per hoc redext ad falorem, cum obediere cope-
rit monitis praesidentis. Si vero quis amicus fuerit his,
quibus ipse amicus non est, & locum fuerit his, qui
bus ipse non loquitur, unus est & ipse ex illo, qui exter-
minate Dei ecclesiatis volunt, & cum corpore vobis-
cum effideatur, mente & animo contra est. Et est
multo nequior hostis hic, quam illi, qui fortis sunt, &
evidenter inimici sunt. Hie enim per amicitiam spec-
iem, qui sunt inimici, gerit, & ecclesiam dispergit, ac
wafat. Ideoque i charismi hiis Apostolicis institutis
vos monentes instruimus, ut effecta certior charitas
vestra sollicitius deinceps ageret, & cautele, ne
perverti & infideles homines, laudei fideles ac bene-
volos habeant facilitatem.

¶ Ideoque] Hinc uigilie ad finem sunt in Fabrianis tantum
modo epistles. Quamobrem ex ipso passim videtur Gra-
tianus etiam simpliciter.

C. II. q. A nullis debet suscipi, quem Romana
dopelit ecclesia.

Item Gregorius lib. 1. epist. 26. fcc. 126.
M[er]itis valde sum, quia in tanto Salomonis ecclesie
clero, vel populo, vix duo ex factis ordinibus
inveniunt, frater felicet, & Coepiscopus nofer Pau-
linus, & dilectissimus filius meus Honoratus Archidia-
conus eisdem ecclesie, qui communicate Maximo fa-
cendorum rapient, minimi consentirent, & se Christifi-
nos esse cognoverent. Debuitis enim filii charissimi
penitentie ordinis vestros, & quem fides Apostolica re-
pellat, repulsum cognoveret, ut prius, si posset, ab illa-
tis criminibus mundarentur, & tunc ei vestra dilectione com-
municaret, ne participes obligationis extiterit.

C. III. q. Non est in ecclesia, qui cathedram Pe-
tri non sequitur.

Item Cyprianus de unitate ecclesie.

Q[ui] vi cathedram Petri, super quam d fundata est ec-
clesia, deferit, in ecclesia eis non confidat.

¶ Apud Cyprianum Roma impetravit haec legatum. Hanc
ecclesie unitatem qui non tenet, tenere se fidem cre-
dit? Qui ecclesie renitit & refutat, in ecclesia se ef-
fe confidit: Verum in Vaticana bibliotheca, praeceps est in-
tegra Cypriani exemplaria, est etiam aliud, in quo tantum
epistola quedam continetur, & inter ea haec tractat. Argue-
mus sicut verbales, qua & Gratianus, & Iovne affirmentur. At
sane paulus ante Cyprianum hanc ipsam Petri cathedram effe ostendo-
rat, unde uetus ecclesie penderet.

Epoliga vero, qui Apostolicae ordinationi subjacent, etiam hanc
reverentiam debent, ut se finguat amici, Apostolorum inimicibus
representent.

a Clemens epist. 1. Anacletus epist. 1. Alex. epist. 1. Fabianus
epist. 1. Clem. Valen. 1. c. 3. 3. 3. 6. 15. Ivo p. 1. 4. 5. 22. Anselm. 1. c. 6.
Poly. 1. 1. 1. 6. b. al. habere] al. gratiam reparare. c Anf.
1. 2. 1. 1. Ivo p. 1. 3. 6. d. al. quem,

De obedientia superioribus ab inferioribus
præstanda; & de Diaconi.

C. IV. q. Singulis annis Apostolorum limi-
na visitent Episcopi, qui ordinacioni
bus Apostolicis subiacent.

Unde Anacletus, & Zacharias Papa.

Iuxta a sanctorum Patrum, & canonum instituta, a-
mnes Episcopi, qui huius Apostolicis sedis ordinatio-
ni subiacent, qui propinquum sunt, annis circa 6. Tunc
autem sanctorum principum Apostolorum Petri, & Pauli
limib[us] presententur, omni occasione sepulta. Qui
vero de longinquis, juxta chirographum suum impleant.
Qui autem hujus confirmationis contemptor extiterit, pra-
terquam si exgradiente fuerit detenus, sciat se canonici
fingi sententias.

¶ Hic est canon quartus synodi Rome habita sub Zacharia Pa-
pa, qui exiit in biblioteca Vaticana, ex qua nonnulla sunt in
hoc capite emendata.

2 pars. Reliqui vero in ecclesia maiores semper debent
respirantes subesse, sicut in synodo Romana S. Sylvosti, &c.
leguntur.

C. V. q. Minores majoribus obdientianas
exhibeant.

A Subdiacono uisque ad lectors emnes subditii sint
Diacono Cardinali urbi Roma, in ecclesia repre-
sentantes ei honorem. Posto Pontifici Presbyter, Pre-
bitero Diaconi, Diaconi Subdiaconi, Subdiacono a-
colythus, acolytho exorcista, exorcizante lector, lectori
ostiarium, ostiario abbas t, abbatu monachus in omni
loco representantis obsequium, five in publico, five in gre-
mio ecclesie.

¶ Caput hoc & apud Gratianum, & in ipsius synodi editio-
nibus videtur valide mendacum: Burchardus & Ivo sic ha-
bent. A subdiacono uisque ad lectorum, omnes subditii
sint diaconi Cardinali urbi Roma, in ecclesia hono-
rem representantes tantum. Pontifici vero Presbyter,
Diaconi, Subdiaconi, acolythus, exorcista, lector, ab-
bas, monachus in omni loco representantis obsequium,
five in publico, five in gremio ecclesie. Verum ob magnam
codicis varietatem, & proper glorias, ac doctrinam dicta nul-
lore in textu mastorum est.

¶ Abbas] De abate & monaco in synodi editoribus
nulla mentio est.

C. VI. q. Quid sit officium Diaconi-

rum.
Item ex epist. 1. Clementis d ad Iacobum
flarem Domini.

Diaconi ecclesie tamquam oculi sunt Episcopi, ob-
erantes, & circumfluentes cum reverenda actus
totius ecclesie, & pesantibus diligenter, si quem
videantur inicium fieri precipito, & proximum esse pe-
cato, ut referant hoc ad Episcopum. & infra. 1. ¶ Sed &
de peregrinis similiiter Episcopo fuggerant, refrevendis, &
catera his similia; que ad cultum ecclesie, & discipli-
nem eius pertinent, Diaconi cura fint.

¶ Et infra] Sic legitur in plurimis manuscriptis. In
vulgari legebatur, & ita, alia verononnulla verba restituta sunt ex
originali.

C. VII. q. De eodem.

Item ex eodem, eadem epistola.

Sacerdotes & vero B. Petrus sal terra, & mundi fumen
docs[us] precipit in splendore bonorum operum pa-
trem glorificare Deum, & quibus Dominus ait, f [Beati
estis, cum maledixerint vobis homines, & rel.] & ite-
rum, [vos effisit terra.]

a Leo epist. 4. c. 7. Poly. lib. 4. ritul. 25. Anselm. lib. 6. cap. 164.

b al. Idibus Maii. c Burch. lib. 2. c. 224. Ivo part. 6. cap. 229.

Anselm. 1. c. 65. d Etl. 2. compit. cap. 44. e Anf. 7. c. 67.

f Martin.

De obedientia superioribus ab inferioribus
pratandis; & de Diaconis.

C. VIII. q. Huius sunt habendi clericis, qui Episcopati providentia non gubernantur.
Item ex concilio Parisiensi.

N*Villa a ratione clericis aut Sacerdotes habendi sunt,
qui sub nullius Episcopi disciplina & providentia gubernantur.
Tales enim accephalos, id est, sine capite pri-
sea ecclesias confutudo nominavit.*

C. IX. q. De eodem.

Item ex epist. 3. Clementis.

Q*Vi suis Episcopis non obedirent, indubitanter rei, &
reprobi existunt. Porro ipsi à Deo donum summi
muneris consequuntur, qui per iustitiam, & praeceptio-
nem semitas incidentes, doctribus suis, qui recte Episcopi
intelliguntur, libenter obedient.*

C. X. q. Illi in Deum scandalizantes, qui sua non
obedient Episcopo.

Item Anacletus epist. 1.

I*lle b. proculabio scandalizans in Deum, qui refu-
non docet, & qui ejus scandalizat Episcopum vel Sa-
cerdotem.*

C. XI. q. Septem debent esse Diaconi in una-
quaque civitate.

I*tem Evaristus ad Episcopos Africani, epist. 1.
Diaconi & (qui) quatuor videtur esse Episcopoi in
unaquaque civitate, iuxta Apostolorum constituta,
septem debent esse, qui cultoribus Episcoporum predican-
t, ne aur ipse Episcopus d ab infidulatoribus quoquo-
modo infestetur, aut seductus a suis, aut verba divina;
de-
trahendo aut infidiando, polluantur; vel deficiantur, sed
veritas spiritualis redireat fervore, & pax predicata labi-
animi cum voluntate concorderet.*

C. XII. q. De eodem.

Item ex concilio Neoclaerensis, c. 14.

D*iaconi & septem esse debent secundum regulam,
quamvis r magna sit civitas. Regula autem auto-
ritatis ita est, quod & liberum auctum Apostolorum idem in-
finuit.*

I*¶ Quamvis magna] Antea legebatur, quamvis non
magna. Emendatum est ex canonice graco, (qui etiam recte in
sexto finido c. 16.) & ex vulgaris etiam versionibus. In canonico
bus prime Nicanone syndicis, qui ex Arabicis in Latinum conve-
niper editi sunt, canone 62. multa habentur ad hanc rem pertinente,
quem fortassis canonicum significavit. Andragas Collofensis, scriptio a
Eusebio Florentino.*

3 ps. Ut igitur ex premisso appareat, Diaconi debent obedien-
tiam Presbyteris, scilicet Presbyteri Episcopis. Sed Diaconi superbi-
entes, sacerdotibus equari, vel posuas praeferriri querabant: contra
quorum insolentiam multorum autoritatis menaverunt; et ipsis su-
perciuum repremit, atque sacerdotibus condignius obedientiam
exibuerunt, dicentes:

C. XIII. q. Nihil eorum, qui sunt decreta pri-
mis ordinibus, vindicent Diaconi.

Unde Gelasius I Papa ait.

D*iaconos s propriis constitutis servare mensu-
ram, nec ultra tenorem, paternis canonibus depu-
tatum quippe tentare permittimus. Nihil eorum suo
ministerio penitus applicare, que primis ordinibus
proprie decrevit antiquitas. Abhuc Episcopo, vel Pres-
bytero baptizate non andeat, nul predictis fortassis or-
dinibus & longius constitutis, necessitas extrema com-
pellat. Quod & laici Christiani facere pleniusque con-
ceditur. & infra. ¶ Sacri corporis prerogationem b. sub
conspectu Pontificis, seu Presbyteri (nisi his absentibus)
jus non habeant exercendi.*

¶ Concordat concil. Moquir, sub Carolo, c. 22, Buc, lib. 2. c. 228.
Ieo p. 6. c. 30r. b. Ieop. 6. c. 25r. c. Poly. l. 2. tit. 50. Anfim.
l. 7. c. 69. d. abell. orig. & Ex prefixa versione. Ordo Rom.
c. 9. Omne Aquil. c. 64r. f. Poly. l. 2. tit. 10. Anfim. l. 2. c. 63.
Bud. l. 4. c. 57. Ieop. l. 2. c. 25. & p. 6. c. 59. g. al. offici. l. orig. c. 10.
in medio. h. al. orig. a. u. m.

¶ Gelasius] Sic c. 27 in plerisque manuscriptis, & quia
Buc, & Ieom. Nam in impressis erat, Pelagius.

C. XIV. q. Inferiores Presbyteri & Dia-
coni cognoscant.

I*tem ex concilio Niceno, c. 14. seu 15.*

P*Ervenit a ad sanctum concilium, quod in locis quibusdam & civitatibus Presbyteria sacramenta Diaconi portant. Hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut qui offerunt sacrificii non habeant potestim, his qui offerunt, corpus Christi portant. Sed illud innocent, quod quidam Diaconi etiam ante Episcopum sacramenta t. habunt. Hoc ergo omnia am-
pertenit, & in via Diaconi inveniunt permaneant, secundum, quod Episcoporum quidem munifici sunt; inferiores autem Presbyteri habentur. Per ordinem ergo post presbyteros gratias communiones accipiunt, aut 2. presbitero, aut Presbytero portigent. Sed nec federe n. prater regulam & ordinem probatur exire. Si qui autem etiam post has definitiones obedire nolent, in
nisterio celare debent.*

¶ Prior pars huius capituli usque ad ver. amputentur, ei
ex prefixa versione in annua quarta decima. Reliqua vero part
ex versione Dionysi, in nomine t. quam quidem rotam sicutum e
codice canonum, & Burchardus, & Ieo. :

¶ Sacra mentem sumunt,] Grac. c. 27, t. 25. Regula
innotescit, quod Dionysius verit, oblate contingat, quan-
tum Burchardus & Ieo, hoc uno ser. t. 200. discrepant, talis lo-
quuntur. Secra oblate contingat, hic vero, sacra obli-
nitur contingat.

C. XV. q. Diaconi honorem exhibeat Presbyteri,
& ipso ab inferioribus honoretur.

Item ex concilio Laodicencis, cap. 20.

I. Non oportet Diaconum coram Presbytero fa-
re, sed jussione Presbyteri, fedet: similiter &
subdiaconus honorem habeat a frequentibus, id est
subdiaconis, & omnibus clericis.

C. XVI. q. Calecum benedicere, & panem
dare, Diaconi non licet.

Item ex eodem, c. 25.

II. Non oportet Diaconos i patrem dare, nec cal-
lere, sed benedicere.

¶ Diaconos] In veterioribus prisca versionis editissi-
mis. Diaconum. Grac. c. 27, t. 25, quod Dionysius
edit. Subdiaconus, & sic habentur in concilio Aquilejanus.

C. XVII. q. Sic Episcopis, ut & Prelati
ter Diacoram ministrant.

Item ex concilio Carthaginem quarto, c. 43.

Diaconi d ita se Presbyteri, sicut Episcopi ministrant
eis cognoscant.

¶ Quarto] Caput hoc cum dubio sequentibus habet
in concilio quarti Carthaginem, & in codicibus Gratiani can-
onibus manuscriptis, item apud Anfimorum titulo hijs agi-
erat additum, Carthaginem quarto, cui Papa Zosimus
interfuit per Vicarios, quod minimè convenire ostendit
ad hanc finem Carthaginem, ad quam Zosimus Epis-
copum Patentinum ecclesie Episcopum, Philippum, & Albinum
gatos misit. Nam quarta habet etiam Historia iiiij. & Enycia
cclv, ex vero Historia xij. & Toledensis xij, offit ad eum
& sequentibus apparet) contra Pelagius & Celsus, &
in quedam sunt definita, cum Celsus ad Zosimum Epis-
copum appellatur, quod ex nomibus manuscriptis Zosimus
Episcoporum Africa ad ipsorum episcopos, qui in Buc.

a In Aquil. cap. 41. Buc. l. 5. c. 26. Ieo p. 2. c. 36. b. 2.
Aquil. cap. 63. & Aquil. c. 77. c. Anfim. l. 2. cap. 6. l.
l. 2. c. 227. t. 25. p. 8. cap. 196. Aquil. cap. 78. d. Poly. l. 2.
Anfim. l. 7. c. 63.

Vaticana servantur, demonstratur. Dicere, cum Zozimus in pontificis dno tantum anno, & mens aliquam vixit, necessarium est multi ante spissu Pontificatum quartum syndicu Carthaginem non habebant suffici.

C. XVIII. q De eodem.

Item ex eodem, c. 31.

P. Presente a Presbitero Diaconus Eucharistiam corporis Christi populo, si necitas cogat, iussus erogat.

C. XIX. q De eadem.

Item ex eodem, c. 39. & 40. & 41.

D. Iaconus b fidei quolibet loco, iubente presbitero. Item Diaconus in conventu Presbyterorum interrogans loquatur. Alba vero tempore oblationis tantum, velleciones utatur. c

C. XX. q Diaconi Presbyteri se superiores non cognoscunt.

Item ex concilio Tolentino 4. cap. 38.

N. Omnium d Diaconiantum emplunt superbiem, ut se Presbiteri anteponant, atque in primo choro sibi priores stare prefahant, presbiteris in secundo choro constitutis. Ergo, ut sublimiores se e presbiteros agnoscant, tam hi, quam illi in utroque i confidant.

¶ In utroque] Littera in vulgaris Gratiani codicibus agatur, in utroque ordine, & in tomo conciliorum impensis, in utroque choro: tamen in utroquo codice conciliorum Regis Catholici, & plurimie vestius Gratiani, etiam impensis, neutra vestis habetur.

4 ps. Cognoscere f vero calix absque Apostolica licentia Discimus non permittitur, sicut nec mappulu ut absque ejusdem autoris consuetudinibz absque clericu conceditur.

C. XXI. q Absque Apostolica licentia Diaconi compagii uti non praeforuntur.

Unde Gregorius Ieanna Episcopo Syracusano, lib. 7. epif. 21. indit. prima.

P. Eruerit g ad nos diaconos ecclie Catinenis caleatores compagis procedere prae sumpsisse: quod quia nulli haecenam per totam Siciliam licuit, nisi solis tandemum Diaconis ecclie Mellanensis, quibus olim a praecessoribus nostris non dubitauerit esse concepsum, bene recolitis. Quia ergo tanta temeritas autis non est tevere attendendus, cum omni hoc fraternitas vestra substitutae perquirat; & si ita, sicut ad nos pervenit, invenient verum esse, utrum vel a re, vel alius huc auctoritate presumantur, nobis subtiliter imotescat: ut cognita veritate, quid fieri debeat, disponamus. Nam si negligenter ea, que male usurparuntur, omnitemnis, exceptius viam alias aperimus. i

¶ Et ita] Hic & paulo inferioris addita sunt aliquae verba ex originali.

C. XXII. q Mappulu clericis sine Apostolica licentia uti non debet.

Item Ieannu Ravennati Episcopo, lib. 2. epif. 34. seu cap. 93.

I. Ilud h autem, quod pro utendis a clero vestro mapulis scripsisti, à notris est clericis fortiter obviatum, dicentibus, nulli hoc unquam ali cuiuslibet ecclie confessum fuisse; nec Ravennates clericos illic, vel in Romana civitate aliud cum sua conscientia presumisse; nec si tentatus esset, ex furtiva usurpatione fibi praedictum generari. Sed etiam, si in qualibet ecclie hoc presumptum fuerit, acserunt emendandum, quod non concessione Romani Pontificis, sed sola surpuone presumuntur. i

C. XXIII. q Sicut in ministerio, ita in dispensatione sine Diacono Episcopo non vivat.

Item Hieronymus a. de septem ordinibus ecclie, cap. s.

s Diaconi b sunt, quos in Apocalypsi c legimus, secundum precm Angelorum eccliarum: hi sunt septem candelabra aurea: hi voces tonitruorum, & infra. ¶ Virtutum operatione praelari, humilitate prædicti, & quieti, humiles, evangelizantes pacem, annuntiantes bona, diffensiones & rixas, & scandala referentes, docentes, & foli Deo colloquentes, in e templo nihil de mundo penitus cogitantes, dicentes patre & matre, non novi & filios suos non agnoscentes. & paulo post. ¶ Sicut hoc sacerdos nomen i g non habet, ortum non habet, officium non habet. Hic minister Dei dicitur, quia scriptum est. [Quis b major est, qui ministrat, an cui minoratur.] Et sicut in facerdoto ministratio, ita in ministro sacramenta dispensatio. & paulo post. ¶ Sacerdos etiam proper presumptionem non licet de multis Domini tollere calicem, nisi ei traditus fuerit a Diacono. & pauci interclusi. ¶ Ita enim Deus nos sicut omnipotens universi disponit, ut qui majorem se esse crediderit, minor sit; & qui videretur minor, magis exierit. Denique quam hoc verum sit, ipse perpendit. Levita infert oblationes in altari: Levita componit menam Domini: Levita cum sacerdotibus, dum sacramenta benedicunt, & afflunt: Levita ante sacerdotess orant, ut si distinctio locorum creditur, etiam in altari Dei videant sibi Episcopi, si superbi sunt, diaconis respondunt. Si humilitatem diligunt, maiores se esse in eo, quod sunt humiles, cognoscant. Tunc demum, ut aures habeamus ad Dominum, Diaconus acclamat ipse predicat, ipse hortatur, ipse commonet, adstantibus sacerdotibus, ne leviter hanc vocem, qua loquitur hac, & pacem annuntiat, aut negligenter alpicias, aut contemnendas putes. Sufficit huic ordinu, tantum per Dominum fuisse concepsum, m ut non solus sacerdos in templo potum agere & implere videatur. & infra. ¶ Nunc autem ex quo in eccliesi, sicut in Romano Imperio, crevit avaritia, perit lex de sacerdote, & viro de Propheta. Singuli quique per n potiam Episcopalis nominis, quam sibi illis ab absque ecclie vindicarunt totum, quod levitatum est, in ius suos redigunt; nec hoc sibi, quod scriptum est, vindicant, sed cuncti auferunt universa. Mendicat infelix clericus in plateis: & civili p operi mancipatus publicam a quolibet depositum alimoniam. q Et quidem ex eo deficiunt cunctis sacerdotiale officium, dum misericordia defolatus, justè putatur ad hanc inominiam devenisse. & infra. ¶ Solus incubat bonis, & solus ministerio uitio, solus universalis vindicat, solus partes invadat alienas, solus occidi universos. & paulo post. ¶ Hinc proper sacerdotum avaritiam odia configunt, hinc Episcopi accusantur a clericis, hinc principum / litig, hinc detractionis & causa, hinc origo criminis. Etenim si uniusquisque ita in hoc u mundo visibili aliquid possidere jubeatur, ut sua tantum posse contentus sit, ac res non invadat alienas, non agrum pauperi tollat, non vineam, non subiectorum & aliquod, non famulos, non fructus; quanto magis, qui ecclie Dei praef, debet ita in omnibus servare iustitiam, ut sibi hoc tantum vindicet,

a Inter opera B. Hieron. 10.4. vol. 9. b Poly. lib. 2. tit. 39. Anselm. l.7.6.72. c Apoc. 1. d abit ab orig. e Deut. 33. f al. normatu. g al. nomen habet. h Marcio. i consecrato. j vera letio. k al. benedictus. l deinde. m orig. in Ezech. 1. n pro potentia. o ad inscriptionem. p al. servit. q al. elemosynam. r divitii. s origin. t al. principium litig. u deflationem causa. v orig. u hanc mandato visitabilius postul. x al. subiectorum. z al. subiectorum.

quod sui juris esse cognoscit? aliena non riapiat? aliena non contingat? equaliter se ceteris faciat? & sicut sine his in ministerio non vivit, ita in dispensatione non vivat? ¶ Cœrè, ut ipse nosti, qui visibiliter in hoc mundo iusin-
vadit alitem, accusatur à pauperi, damnatur à iudice; Ita & ecclœ Dei, cum uniusquisque sigmoidia sua per-
dit, clamat ad Deum, exaudiatur à Christo: nec differtur
in hac parte ultionis sententia, si non reddetur universa.
Moderatio enim Dei, a pietas folum nostrum
remedium querit, ac non cupit sua longa b. bonitate
salvari. Sed si non convertitur, si diu corde sumus,
si in peccatis usque ad mortem illicite perduramus,
assidue peccantium, sicut scriptum est, Deus non misere-
retrit.

^a Nomen non habet] Sic etiam in originali, sed in mul-
ti Gratiani manu scriptis, & apud Anthoni eti. nonnen habet
officium non habet.

6 pars. Hoc capitulo sacerdotum avaritiae reprehenduntur, dia-
conorum dignitas, fratribus officium commendatur. Sed quis, ut su-
pra dictum est, diaconi, infideliens etiam presbyteri, præ-
rendos arbitrii sunt, contra eorum superpotestem scribit Hieron-
mus ad Eusebium Episcopum, epif. 3, tom. 2.

C. XXIV. q. Diaconi Presbyteri debent subire.

L egimus e in Elia d [Fatuus fatuus loqueor].] Au-
dio quendam in tantam erupisse recordiam, ut Dia-
conos Presbyteris, id est, Episcopis anteferrent. Nam cùm
Apostolus peripécie doceat eosdem esse Presbyteros,
quos Episcopos, quid e patitur mercatum, & viduam
minifert, ut supra eos ferumidus efficerat, ad quorum pre-
ces Christi corpus, anguisque confundit? Quazis au-
toritatem? Audit eti monum [Paulus f. & Timotheus
fervi Christi Iesu omnibus sanctis in Christo Iesu, qui
fuit Philippis, cum Episcopis, & Diaconi.] Vis & aliud
exemplum? in actibus & Apostolorum ad unius ecclœ
facerdotes ita Paulus loquitur: [Attendite vobis, &
cuncto gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos,
ut regerecet ecclœam Domini, quam acquisivit fan-
guine suo.] Ne quis contentiose in una ecclœa plu-
res Episcopos sufficie contendant, audi & aliud testimo-
nium, in quo manifestissime comprobatur, eundem ef-
fe Episcopum atque Presbyteram. [Propter b hoc relati-
qui te in Creta, ut que debeat, corrigeres, & constitui-
res Presbyteros per civitates, sicut & ego tibi mandavi.
Si quis est sine crimen, unius uxoris vir, filios habeat fi-
deles, non in accusatione luxurie, aut non fabulos. O-
portet enim Episcopum sine crimen esse, quiaf Dei dif-
fensorum.] Et ad Timotheum i [Noli negligere gra-
tiam, quia in te est, quia tibi data est per prophetam] i
per impositionem manuum Presbyteri.] Sed & Petrus i
in prima epistola. [Presbyteros, inquit, in vobis precor
compresbyter, & tuis passionum Christi, & futura glo-
ria, que revelata est, paticeps, regite gregem Christi,
& impetrare non ex necessitate, sed voluntaria juxta
Deum.] Quod quidem græce significantur dictum
^a ~~καταπονεστηται~~, id est, superintendentes: unde & nomen
Episcopij tractum est. Parva tibi videntur tantorum vi-
torum testimonia? Clangat tuba Evangelica, filius /
tonitrus, quem Iesus amavit plurimum, qui de pectore
Saluatoris doctrinarum fluentia potavit [Presbyter m
Electa dominus, & filii ejus, quos ego in veritate dilig-
eo.] Et in alia n epistola. [Presbyter Cajo charitissimus,
quem ego diligio in veritate.] Quod autem postea: u-
nus electus est, qui ceteris præponeretur, in schismatis
remedium factum est, ne uniusquisque ad fratrem Chri-
sti ecclœam rumperet. Nam & Alexandria & Marco Eu-
angelista usque ad Heraciam & Dionysium Episcopos,

^a Dic prescer, ac scilicet] orig. b absit ab orig. c Poly-
ibid. Anfl. 7. c. 87. d Esa. 32. e al. qu. patitur. f Philip. 1.
g Act. 20. h Ad Tit. 1. i 1. Tim. 4. k 1. Petrs. l Mar. 3.
m 2. Cor. n 3. Ioan.

Presbyteri semper unum ex se electum, in excelsior ga-
ru collocatum, Episcopum nominabant: quomodo si
exercitus Imperatore faciat, aut Diaconi eligant de-
se, quem industrium noverint, & Archidiacorum vo-
cent. Quid enim facit, excepta ordinatione, Episcopu-
m quod Presbyter non faciat? Nec altera Romana urbs
ecclœ, altera totius orbis sextimunda est. Et Gallia, &
Britannia, & Africa, & Persia, & Oriens, & India, &
omnes barbaræ nationes unum Christum adorant, unum
observant regulam veritatis. Si autoritas quazit,
bis major est in urbe. Vbiq[ue] fuerit Episcopus, five Ro-
ma, five Eugubii, five Constantiopolis, five Rheydi, &
five Alexandria, five Tanis, ejusdem meriti, ejusdem est
& fæderi. Potentia divitiarum, paupertatis hu-
militas, vel sublimiorum, vel inferiorum Episcopum na-
scit: ceterum omnes Apofolos' successores sunt
¶ Sed dicis, quomodo Roma ad testimoniis diaconi
Presbyter ordinatur? Quid mihi praefers unius ante
confutendum? Quid paucitatem, de qua ortum est
supercilium, in leges ecclœ vindicas? Omnes que
ratur est, plus appetitur. Pugnare apud fidem papa-
reum est. Diaconos paucitas honorabilis, Presby-
teros turba contemptibiles facit. Ceterum etiam in ei-
clesia Romæ Presbyteri sedent, & flant Diaconi, la-
panarium increbescitibus vitiis inter Presbyteros la-
fente Episcopo, federe diaconum veterum, & in dem-
esticis convivis benedictiones a Presbyteris dare. Di-
cant, qui hoc faciunt, non se recte facere, & audient L
poltos: [Non est dignum, ut relinquentes verbo
dei, ministrum menis.] Sciam quare Diaconi confi-
dunt finit. Legant acta Apofolorum, recordentur as-
ditionis sua. Presbyter, & Episcopus, aliud etatis, aliud
dignitatis est nomen. Unde & ad Titum, & ad Timo-
theum de ordinatione Episcopi & diaconi dicitur: ac
Presbyteris omnino reticetur: quia in Episcopo & pre-
byter continetur. Qui provehit, de majori ad maiorem
venit. Aut igitur ex Presbytero ordinatur Diaconi
ut presbyter minorum diaconi compræbatur, in quem co-
fir ex parvo: aut si ex diacono ordinatur Presbyter, lo-
verit se laici majorem, fæderi est esse manu-
¶ Per prophetam] Sic in vulgata editione, & ga-
2. q. ~~από τούς οὐρανούς~~: Sed hic apud H. Hieronymum, proprie-
t. ¶ Noviter [e] in originali, nonverit se lucis ma-
jorem, fæderi est majorem. ^a Quidam pertinet, qui dicit
Hieronymus ad caput ultimum Ecclesiæ scribit. Levitatem
multitudinem intelligere se à fæderiali gradu esse
junctam, & ad decundam superbiam ministrorum.
qui ignorantes humilitatem status fu, ultra fæderi-
merito, fed divitis astutum. Verum ob gloriam no-
mazanum.

C. XXV. q. De eodem.
Item Cyprianus lib. 2. epif. 9.

D ominus & nos noster ipse Iesus Christus Rex, & judic-
& Deus noster usque ad passionis diem servare no-
men Pontificibus, & Sacerdotibus, quomodo illi re-
timorem Dei, nec agitatem Christi scivissent. Ser-
vum leprosum emundasset, dixit illi: d [Vade, & mo-
stra te fæderi, & offer corrum.] Humilitate ea, q[uod]
nos quoque esse humiles docent, fæderotem adire ap-
pellabat, quem sciebat esse fæderium. Item fæde-
rionis cum alapam accepit, & ei dicerent, q[uod]
respondet Pontifici:] nihil illi contumeliose locu-
tur est in personam Pontificis, fed magis innocentem fa-
tutur est, dicens: [Si male locutus sum, exprobre-
mallo: si autem bene, quid me cadis?] Quia omni-
eo idœo facta sum humiliter atque patienter, unum

a al. benedictionem coram Presbyteri. b Ad. 5. c 20
p. 5. 6. 31. d Lucas. e Ioan. 16.

mittatis ac patientiae habemus exemplum. Docuit enim cœræcetes veros legittimes, & plene honorari, dum circa falsos cœræcetes ipse talis exiit. A Meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est, Episcopos & propositos & Dominum elegit: Diaconos autem post aëcsum Domini in celos Apostoli sibi conseruant, Episcopatus sui, & ecclœsa ministratos. Quod si non aliquid audire contra Deum possumus, qui Episcopos facit, possunt: & contra nos audire Diaconi, à quibus sunt.

7 ps. Hoc autem quod de Diaconorum minoritate dicatur, subi-
que fortandum est, nisi cum locum Diaconum habuerit a propriis
Patriarche, aut Metropolitani.

C. XVI. q. Diaconus faceretur non pra-
-re, nisi locum Metropolitani
obtinet.

Unde in sexta synodo, c. 7. legitur.

Precipimus & Diaconum (quamvis etiam in dignita-
te, hoc est, in officio quilibet ecclesiastico sit) ante-
-Presbyterum sedeat: nisi cum locum habuerit proprii Pa-
triarche, aut Metropolitani sui pro aliquo capitulo. Tunc
enim sicut illius locum tenere honarbitur. Si quis vero
præsumperit hoc tyrannice facere, à proprio gradu, re-
-pulsus ultimum omnium fiat in ordine suo.

DISTINCTIO XCIV.

S. Vidiaco etiam summus Patriarcha, vice suas com-
-mittere volat.

C. I. q. Etiam subdiaconus vices suas Apo-
-stolica committit ecclœsa.

Unde 1. Gregorius ad Episcopos Siciliae libro primo,

episcopis prima ut.

V. Aldè d' necessarium esse perfeximus, ut sic præ-
-cecessorum nostrorum fuit iudicium, ut uni, eidem
que per sonum omniis committamus, ut ubi nos presen-
tes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus,
repræsentem autoritas. Quamobrem Petro Subdiaconi
sedis nostra, intra provinciam Sicilianam vices nostra,
Deo auxiliante, committimus. Nec enim de eius actibus
dubitare possumus, cui Deo auxiliante totum nostrum ec-
clesia nostri patrocinium & commissione.

1. q. Gregorius,] Refutatio epist. inscriptæ Polycarpi. Nam
autem legitur, Symmachus Papa.
2. ps. Legatum vero Apolitica sedis quicunque impeditur,
utique ad sagittationem excuscamur.

C. II. q. Excommunicetur quæ legatum sedis A-
-politica impedit tenuerat.

Unde Alexander Papa I. f. episc. z. omnibus
Episcopis.

S. 2. Quis autem legationem i impediet, non unius sed
multorum profectum avertit. Et sicut multus no-
-cer, ita multi arguidus est, & bonorum societate
privandus: Et quia Dei causam impedit, & flatum con-
-turbat ecclœsa; i idea ab eis liminibus areatur. Ab
omnibus itaque k. talis est cavendum, & non in communio-
-nen, utque ad satisfactionem, recipiendus.

1. q. Legionarem] Inscriptio ap. sa. consilio Tribunalem, & a-
-pud Barcariorum adducta, velutram. Ea enim legato videtur si-
-gnificare, qua Apostolos, & Episcopo pro Christo fungi docuit be-
-ne Paulus z. Corinths. s.

3. ps. Archidiacomes vero, quamvis ex officio suo clericorum
viam diligenter examinatione debet inquirere, sed que corrigenda
sunt, Episcopo mouere, tamen dominationem super eos exercere
& censor ab eis exigere prohibetur.

a. alexiph. b. ad. Presbyteros. c. Ivo p. 6. c. 12. d. Po-
-lyp. 14. An. L. 1. 26. e. al. patrimonium. f. Conc. Tribu-
-nens. g. Burch. 13. c. 37. h. al. eventus. i. al. arcen-
-dus. k. al. quoque.

C. III. q. Archidiaconus super Presbyteros iuri-
-dictionem non exercant.

Unde in Cabilonensi concilio, c. 11. legitur.

D. super Presbyteros Parochianos quandam exercent
dominationem, & ab eis censum exigunt. Quod magis
ad tyrannidem, quam ad refititudinis pertinet ordinem,
¶ Si enim iuxta Apostoli b. sententiam, Episcopi non de-
-bet esse dominantes in clero, sed forma facti gregis ex
animi; multo minus facere isti hoc debent, sed con-
-tentati sint regularibus disciplinis, & teneant propriam
menturam: & quod ab Episcopis eis injungitur, hoc per
Parochias suas exercere studeant, nil per cupiditatem &
avaritiam prælumentes.

DISTINCTIO XCV.

Q. Vod autem cœræcetes sibi juvent Episcopio tan-
-quæ subditæ obediæ, non ita intelligendum est,
quasi non licet eis, presbiteris Episcopis sacra my-
-feria celebrare (sic Episcopali supercilios quidam ab his volentes
Presbyteros prohibere:) sed quia Presbyteri Pontificibus tanguam
fili parentibus debent obediæ. Baptoz etiam Corfmate cu tan-
-ge conceduntur.

C. I. q. Vbi Episcopi defunt, baptizatis in fronti-
-bus Presbyteri chrismatæ tangant.

Unde Gregorius ferib. lauari Episcopo Ca-
-ralitano, lib. 3. epif. 26. indit. 12.

P. Ervenir & quoque ad nos, quosdam scandalizatos
fuisse, quod Presbyteros chrismatæ tangere in fronte
eos, qui baptizati sunt, prohibuiimus. Et nos qui-
dem secundum usum veterem ecclœsa fecimus. Sed si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi Epis-
copi defunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizati & chrismatæ tangere debant, concedimus.

Suprad. Leo Episcopus omnia [Quaratus Otreipetus, &c.]

C. II. q. Ultrassum modum Presbyteri tendere
non præfamant.

Item Gelasius Papa Episcopus per Lucianum, &c.
epif. 1. c. 8.

P. Resbyteros ultra suum modum tendere prohibe-
mus, nec Episcopali fatigio debita sibimet audier-
ter affire, non conficiendi chrismati, non confi-
gationis pontificalis adhibenda sibimet atripere facul-
tatem.

Sed iudic. Gregorii pro scandalo fiducia femei concepcionem legi-
-tur. Illud autem Leonis Papa & Gelasii, iusta approbante, prava-
-turi, nisi forte ubi negliguntur consuetudo hoc admisit, ut in ab-
-fentia Episcopi, extrema necessitate cogente, ex concepcionem Grego-
-rii, Presbyteri baptizatis in fronte liniant. ¶ Prohibitis vero Leo-
-nis & Gelasii in ea causa intellegantur, cum Episcopi præfentes
fieri, vel cum non egit ultima necessitas. Oleo vero sanctificato
permisit ei ungere infirmos. Unde Iacobus f. ait [informa-
-tus quia in vobis? inducat Presbyteros ecclœsa, qui orti sacer-
-dos, & rogantes eum deo in nomine Domini, & orantes saluabitis
infirmos.]

2. pars. q. Sed queritur, ut Episcopis licet edem oleo unge-
-re infirmos: vel, si impudentibus huiusmodi untillo fit conce-
-denda.

C. III. q. Oleo sanctificato non prohibetur Episcop-
-pus infirmos tangere.

De hi vero scribit Innocentius Papa ad Decentium Eugenio
-bnum Episcopum, epif. 1. c. 12.

Llud g. superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo
Lambigatur, quod Presbyteri licet non dubium est.

a. Prop. c. 12. b. 1. Petr. c. De confer. d. 1. 4. presby-
-teri baptizatu. d. baptizandi] orig. Polyc. lib. 3. tit. 10. Mag. 4.
-fent. d. 1. 7. cap. 1. e. baptizandi.] orig. f. Iac. 5.
g. Alcuinus de divinis officiis, pag. 94. Conc. V. Vermacionis c. 72.
Ivo par. 2. c. 75.